

Додаток до Декларації небайдужих

Нашими першими, проте далеко не останніми вимогами на шляху відстоювання ефективної антикорупційної реформи є:

1. Незалежний аудит НАБУ. Необхідно забезпечити професійний контроль за діяльністю НАБУ та провести незалежну оцінку (аудиту) ефективності діяльності Національного антикорупційного бюро України. Для цього призначити незалежних членів комісії з числа осіб, які мають значний досвід роботи в органах досудового розслідування, прокуратури, судах, аудиту правоохоронних органів за кордоном чи у міжнародних організаціях, а також мають бездоганну репутацію.

2. Незалежне прослуховування для НАБУ. Необхідно внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України в частині врегулювання питання надання права Національному бюро на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Для цього треба прийняти законопроект №4812.

3. Вищий антикорупційний суд. Необхідно створити Вищий антикорупційний суд із врахуванням усіх рекомендацій Венеціанської комісії від 06.10.2017, зокрема, забезпечити незалежний, прозорий та неупереджений добір суддів за ключової участі міжнародних партнерів.

Чому ми саме ці три озвучені вимоги є першочерговими цілями на поприщі боротьби з корупцією? Все дуже просто: ключовою перешкодою розвитку України є топ-корупція, яка вимітає з економіки України мільярди доларів щорічно. Ці гроші крадуть як у кожного із нас, так і в українського суспільства загалом. Ці гроші могли б стати потужним поштовхом для зростання економіки, інвестицією у краще майбутнє для нас та наших дітей. Топ-корупція не тільки краде у нас з вами – вона ще й стає гальмом для розвитку, адже через тотальну корумпованість системи та відсутність незалежного та справедливого правосуддя в Україну не заходять великі інвестори, які бажають працювати за чіткими та зрозумілими правилами в системі, де непотрібно давати «відкати», а у разі виникнення проблем можна захистити свої права у суді.

Чи дійсно в Україні ніхто не боровся з корупцією до 2014 року?

Ні, звичайно боролися. Але якщо покарання і знаходило когось, то майже виключно службовців нижньої ланки, які мало на що впливали. І звісно ж, ніхто не чіпав топ-чиновників – тих, хто впливає на рішення суддів, із-за яких держава за наші податки купує товари за завищеними цінами у якоїсь певної фірми, із-за яких податкова тисне на бізнес і вимагає хабар.

Саме для боротьби з топ-корупцією в Україні у 2014 році було створене **Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)**. Особливість НАБУ у тому, що це орган, який розслідує лише топ-корупцію, а отже, тепер не можна буде звести всю боротьбу з нею лише до посадки чиновників нижньої ланки.

Проти кого НАБУ може розпочати слідство?

Якщо дуже спрощувати, то підстав лише дві:

- або це топ-чиновник, який підозрюється у корупції – депутати Верховної Ради, міністри, экс-президент та інші;
- або якщо сума хабаря перевищує 500 прожиткових мінімумів (на грудень 2017 року це 881 000 грн).

Тому саме НАБУ почало розслідування проти тих осіб, які завжди вважалися «кастою недоторканих» в Україні. Так, наприклад, НАБУ відкрило справу проти голови Державної фіскальної служби Романа Насірова, депутата Верховної Ради України Миколи Мартиненка та інших.

Чому ми саме зараз говоримо про проблеми довкола НАБУ?

Стара корумпована система систематично здійснює тиск на один із небагатьох справді незалежних правоохоронних органів, намагаючись обмежити його повноваження або й взагалі встановити контроль над його діяльністю.

Так, фактично єдиною можливістю дострокового звільнення директора НАБУ є наявність негативного висновку аудиту (перевірки діяльності), який повинні проводити щорічно. Цей аудит повинна проводити комісія у складі трьох осіб: по одному члену від Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та Президента України. Вже більше року дана комісія не може розпочати роботу, адже ні ВРУ, ні Президент досі не обрали своїх представників. Натомість, вони постійно намагаються просунути своїх підконтрольних осіб, які зможуть дати «бажаний» висновок.

Навіщо проводити аудит НАБУ?

Навколо діяльності НАБУ існує багато спекуляцій: хтось стверджує, що цей орган працює з порушеннями, хтось навпаки позитивно оцінює його діяльність. Крім того, що щорічне проведення такого аудиту передбачено законом, така перевірка, проведена саме незалежними аудиторами, зупинила б усі спекуляції і поставила б крапку у питанні.

Яка існує проблема з аудитом НАБУ?

Головне питання полягає у тому, хто саме буде обраний для проведення аудиту НАБУ. Мета полягає у тому, щоб обрати в якості аудиторів не лише осіб, які є професіоналами та мають відповідні навички та знання, але і проведуть незалежну оцінку діяльності бюро. Мова йде про осіб, на яких інші органи влади не зможуть тиснути, щоб змусити попри всі факти дати неправдивий висновок.

Тому необхідно призначити незалежних членів комісії зовнішнього контролю з числа осіб, які мають значний досвід роботи в органах досудового розслідування, прокуратури, судах за кордоном чи у міжнародних організаціях, володіють необхідними знаннями та навичками для проведення такого аудиту, а також мають бездоганну репутацію, як цього і вимагає норма [статті 26](#) Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України».

Такими людьми могли б бути Марта Борц та Карлос Кастресана, кандидатури яких вже були рекомендовані профільним комітетом Верховної Ради України.

Якщо незалежні аудитори на основі результатів перевірки виявлять ознаки неналежного виконання директором НАБУ своїх обов'язків та будуть рекомендувати Верховній Раді України звільнити його з посади, ми підтримаємо таке рішення.

Автономне прослуховування для НАБУ, що це таке?

Під автономним прослуховуванням мається на увазі можливість для детективів НАБУ здійснювати незалежне від СБУ прослуховування підозрюваних у корупції.

Чому ми вимагаємо надати НАБУ можливість здійснювати автономне прослуховування?

Оскільки НАБУ розслідує топ-корупцію, детективи бюро повинні мати можливість здійснювати прослуховування. Але законодавство вимагає, щоб НАБУ здійснювало прослуховування лише за участі Служби безпеки України, що вже неодноразово приводило до витоку інформації про проведення слідства. Так, наприклад, зовсім нещодавно була розкрита ціла мережа агентів НАБУ під прикриттям у зв'язку з наявністю такої інформації у Служби безпеки України.

Саме тому необхідно внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України в частині врегулювання питання надання права Національному бюро на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж шляхом прийняття [законопроекту №4812](#) (висновок профільного комітету щодо якого був прийнятий ще 06.07.2016).

Чому ми вимагаємо створення Вищого антикорупційного суду?

Які б докази вини НАБУ не зібрало, вирок може винести лише суд. В таких умовах забезпечення невідворотності покарання для топ-корупціонерів та незалежне і професійне правосуддя є критично важливими. Саме тому виникла ідея створити суд, який би розглядав лише справи НАБУ – **Вищий антикорупційний суд**.

Епопея зі створенням в Україні антикорупційного суду триває з червня 2016 року. Саме тоді в тексті нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з'явився новий для України судовий орган, проте процес його створення постійно відкладався. А на цьому моменті справа ніяк не рухається з мертвої точки.

В Україні вже є суди, навіщо створювати ще один?

По-перше, суди загальної юрисдикції вже завалені справами, а отже, справи НАБУ (тобто, справи проти топ-корупціонерів) будуть затягуватися як й інші.

По-друге, розгляд справ НАБУ у поки ще unreformed судах ставить під питання незалежність такого судочинства, а отже, і винесення справедливих вироків для топ-корупціонерів.

Незалежний та об'єктивний добір суддів, обмеження підсудності суду виключно до справ топ-корупції забезпечили б справедливий та ефективний судовий розгляд таких справ. І врешті-решт, забезпечить невідворотність покарання для топ-корупціонерів, адже саме незадоволений суспільний запит на справедливість є причиною соціальної напруги в українському суспільстві. Таким чином, створення Вищого антикорупційного суду з врахуванням усіх [рекомендацій](#) Венеціанської комісії від 06.10.2017, зокрема, забезпечення незалежного, прозорого та неупередженого добору суддів за ключової участі міжнародних партнерів є надважливим.

Що таке Венеціанська комісія та чому ми повинні до неї дослухатися?

Венеціанська комісія це дорадчий орган організації Рада Європи, членом якої є і Україна. Основний напрямок діяльності комісії – аналізувати законопроекти та давати свої висновки про їх відповідність європейським стандартам.

Висновки Венеціанської комісії не є обов'язковими до виконання, проте вони вважаються авторитетними та професійними, а створити Вищий антикорупційний суд у відповідності з її висновком українську владу закликають не лише активісти, але й міжнародні партнери.